

รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร

การติดตามประเมินผล

แผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580

(ระยะสี่ปีแรก พ.ศ. 2561 - 2564)

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติ วงศ์วิเชียร

เสนอ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สิงหาคม 2565

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลักด้านการสร้างความตระหนัก การมีส่วนร่วม สารสนเทศ และการวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในปี 2561 ได้ริเริ่มจัดทำแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ภายใต้กรอบภารกิจของหน่วยงานและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ และแผนระดับประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และต่อมาปี 2563 ได้ปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย และสังคมโลก โดยกำหนด **วิสัยทัศน์** “ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน” **เป้าหมาย** คือ “ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตร และสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม” และ **ผลลัพธ์** “ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น หรือระยะเตรียมการ ปี 2561 - 2565 ระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ ปี 2566 - 2575 และระยะยาว หรือระยะสู่ความยั่งยืน ปี 2576 - 2580

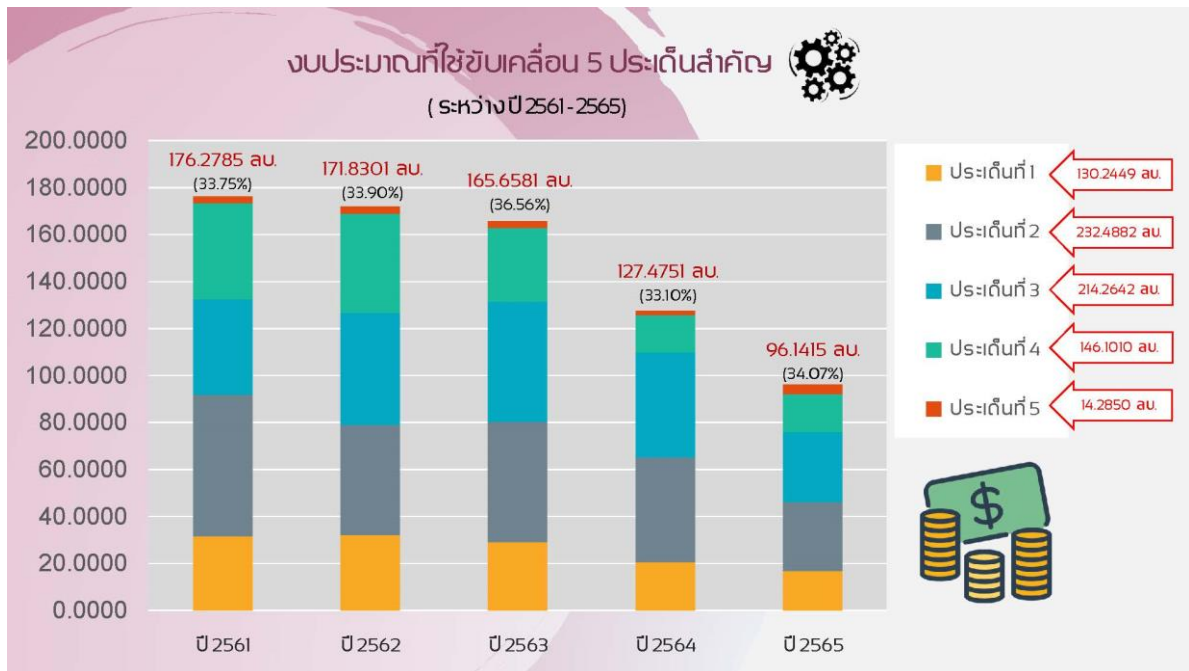
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี ระยะแรก หรือระยะเตรียมการ มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จนถึง 2565 จึงเห็นสมควรประเมินผลการทำงานที่ผ่านมา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ (1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี 2561 - 2565 กับแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี และ (2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนระยะกลาง หรือระยะปฏิบัติการ พ.ศ. 2566 - 2575 ต่อไป ทั้งในระดับปฏิบัติ และระดับนโยบาย ซึ่งคณะผู้วิจัย ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งระดับปฏิบัติ และระดับบริหาร รวมถึงบุคคลภายนอกที่ร่วมดำเนินงาน ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การใช้วิธีการทางสถิติ (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย) กับข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตามประกาศกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กำหนดให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยการวิจัย พัฒนา ฝึกอบรม สร้างจิตสำนึก และถ่ายทอดเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม แบ่งส่วนราชการระดับกอง ดังนี้ (1) กองส่งเสริมและเผยแพร่ (2) ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม (3) ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม (4) กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ (5) สำนักงานเลขานุการกรม นอกจากนี้ ยังจัดตั้งหน่วยงานภายในองค์กรระดับกองเพิ่มเติม 4 กอง ได้แก่ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กองอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านสิ่งแวดล้อม และกองส่งเสริมความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านอัตรากำลัง เมื่อเทียบกับส่วนราชการอื่น ๆ จัดว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนราชการขนาดเล็ก โดยจากข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2565 มีบุคลากรทุกประเภท จำนวน 592 อัตรา มีการครองตำแหน่ง 562 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 94 แบ่งเป็น ข้าราชการ 191 อัตรา และอายุเฉลี่ยของข้าราชการ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 คือ 43.85 ปี มีพนักงานราชการ 299 อัตรา ลูกจ้างประจำ 24 อัตรา ลูกจ้างชั่วคราว 78 อัตรา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนแล้วจะเห็นว่า กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีข้าราชการเพียงร้อยละ 30 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด โดยที่เหลือประมาณร้อยละ 70 คือ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ส่งผลให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดสรรงบประมาณระหว่างปี 2561 - 2565 ลดลงเป็นลำดับ (ซึ่งเป็นผลจากการปรับลดงบประมาณในภาพรวมของประเทศ) จากประมาณ 678 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2561 เหลือเพียง ประมาณ 453 ล้านบาทในปี 2565 หรือลดลง ประมาณ 1 ใน 3 ของงบประมาณในปี 2561 และถ้าคิดโดยไม่รวมงบบุคลากร พบว่าในปีงบประมาณ 2561 งบประมาณสำหรับการดำเนินงานตามภารกิจประมาณ 522 ล้านบาทและลดลงเป็นลำดับเหลือเพียง 282 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2565 หรือลดลงคิดเป็นประมาณร้อยละ 45 ของงบประมาณปี 2561

การดำเนินงาน แผนกรมฯ ระยะ 20 ปี ได้แบ่งประเด็นสำคัญออกเป็น 5 ประเด็นสำคัญตามลำดับ ดังนี้ (1) การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การจัดการขยะที่ต้นทาง โดยประชาชน (3) การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (5) การบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้ ด้านการบริหารงานแต่ละประเด็นสำคัญ ได้มอบหมายให้เป็นความรับผิดชอบของคณะทำงานแต่ละคณะ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าตลอดระยะเตรียมการ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานรวมทั้ง 5 ประเด็นสำคัญ จำนวน 739 ล้านบาท คิดเป็น ประมาณ 1 ใน 3 ของงบประมาณรวมทั้งกรมฯ ได้รับจัดสรรทั้งหมด (ไม่รวมงบบุคลากร) แต่งบประมาณที่ได้รับจัดสรรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ถึงปี 2565 ปรับลดลงตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2565 ถูกปรับลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง หรือร้อยละ 50 ของงบประมาณปี 2561 ทั้งนี้ พบว่า หน่วยงานใช้วิธีการปรับลดงบประมาณของกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ลงให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร แทนการตัดทอนกิจกรรม หรือโครงการ และเมื่อเปรียบเทียบรายประเด็น พบว่า ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทาง โดยประชาชน ได้รับจัดสรรงบประมาณสูงที่สุด จำนวน 232.4882 ล้านบาท รองลงมาประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 214.2642 ล้านบาท ประเด็นสำคัญที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 146.1010 ล้านบาท ประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 130.2449 ล้านบาท ตามลำดับ โดยประเด็นสำคัญที่ 5 การบริหารจัดการองค์กร ได้รับจัดสรรงบประมาณต่ำที่สุด เพียง 14.2850 ล้านบาท รายละเอียดดังรูปภาพ

ภาพ แสดงงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญที่ 1 - 5 (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565)

งานวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม (รับผิดชอบโดยศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม) ได้รับจัดสรรงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2565 รวม 118.8 ล้านบาท (จากสำนักงบประมาณ 102.3 ล้านบาท และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) 16.5 ล้านบาท) เพื่อดำเนินงานวิจัย รวม 41 โครงการ ซึ่งสามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนกรมฯ ระยะ 20 ปี ทั้ง 5 ประเด็นสำคัญ และเกือบทั้งหมดเป็นงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์เชิงลึก และเฉพาะทาง โดยพบว่า งานวิจัยแต่ละโครงการสามารถสนับสนุนการดำเนินงานมากกว่า 1 ประเด็น โครงการวิจัยสนับสนุนประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด จำนวน 27 โครงการ

“การบริหารจัดการองค์กร” จัดเป็นประเด็นสำคัญที่ 5 ได้กำหนดเป้าหมายตลอดระยะเวลา 20 ปี คือ **“กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นองค์กรที่พร้อมรองรับภารกิจตามนโยบายระดับชาติ และนานาชาติอย่างมีประสิทธิภาพ”** พบว่า ประเด็นนี้ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ระยะเตรียมการ ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2565 จำนวน 14,285 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรวม 6 กิจกรรม (ได้แก่ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการขององค์กร ระบบบริการข้อมูลสารสนเทศสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การส่งเสริมให้มีการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีธรรมาภิบาล ค่านิยมองค์กร และการจัดตั้งหน่วยงานภายในระดับกอง) ซึ่งสามารถพัฒนาระบบดิจิทัลต่าง ๆ ได้ จำนวน 15 ระบบ เพื่อสนับสนุนบริหารจัดการองค์กร นอกจากนี้ ในปี 2565 ยังมีประกาศปรับปรุงภารกิจหน่วยงานด้วย คือ การเพิ่มภารกิจด้านการจัดการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และได้รับจัดสรรกรอบอัตราข้าราชการเพิ่มจำนวน 3 อัตรา สรุปผลการประเมินตามวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้

ประเด็นสำคัญที่ 5 การบริหารจัดการองค์กร

ได้รับจัดสรรงบประมาณ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 14.2850 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรวม 6 กิจกรรม

ความสำเร็จค่าเป้าหมาย

ค่าเป้าหมาย (1) “บุคลากรมีทักษะ และได้รับการพัฒนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20”

ผลสำเร็จ (1) จากข้อมูลรายงานประจำปี 2564 (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565) มีบุคลากรจำนวน 290 คน หรือเกือบร้อยละ 60 ของบุคลากรทั้งหมด ผ่านการฝึกอบรมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลซึ่งจัดโดยองค์กรตามนโยบายรัฐบาล ดังนั้น บุคลากรได้รับการพัฒนามากกว่าร้อยละ 20 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ “*ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20*”

ค่าเป้าหมาย (2) กำหนดว่า “แผนบริหารทรัพยากรบุคคล 2 แผน”

ผลสำเร็จ (2) ระยะเตรียมการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ “แผนพัฒนาบุคลากร กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2569” ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี

กลยุทธ์

- พัฒนาทักษะของบุคลากร (Skills) : ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการทำงาน (6 กิจกรรม)
- พัฒนาระบบ (System) : กระบวนการ และลำดับขั้นตอนการทำงานที่สอดคล้องกัน (6 กิจกรรม)
- สร้างค่านิยมร่วม (Shared Value) : สิ่งที่คนทั้งองค์กรยึดถือร่วมกัน มุ่งมั่นใน สิ่งเดียวกัน (6 กิจกรรม)
- เพิ่มบุคลากร (Staff) : การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ได้รับกรอบอัตรากำลังข้าราชการเพิ่ม 3 อัตรา

เป้าหมาย

- การทำงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ (6 กิจกรรม)
- เชื่อมโยงระบบการดำเนินงานเป็น DEQP Digital Service Hub (3 กิจกรรม)
- ข้อมูลดิจิทัลของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Digital Transformation) ในประเด็นสำคัญ (3 กิจกรรม)
- บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะในประเด็นสำคัญ และมีพฤติกรรมตามค่านิยมองค์กร (4 กิจกรรม)

กลไก

- ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่ชัดเจน (6 กิจกรรม)
- การติดตามรายงาน และการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) (5 กิจกรรม)
- การสื่อสารภาพลักษณ์องค์กร (Communication Branding of DEQP) (5 กิจกรรม)
- พัฒนาปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรดิจิทัล (3 กิจกรรม)
- พัฒนาข้อมูล และระบบสนับสนุนภารกิจสำคัญของกรม (3 กิจกรรม)

ประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมายตลอดระยะเวลาของแผน 20 ปี คือ “ประชาชนเลือกซื้อ และใช้สินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง” ซึ่งในระยะเตรียมการ ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2565 ดำเนินงานภายใต้ “โครงการส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” แบ่งการดำเนินงานเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Production) โรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) สำนักงานสีเขียว (Green Office) อุทยานแห่งชาติสีเขียว (Green National Park) การบริการร้านอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Restaurant) และสนามบินที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Airport) และเมื่อพิจารณาเฉพาะระยะเตรียมการ 5 ปี ระหว่างปี 2561 - 2565 พบว่า ได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 130,244.9 ล้านบาท ถูกปรับลดงบประมาณลง ทำให้ในปี 2565 เหลือเพียง 16 ล้านบาทเศษ ซึ่งลดลงมากถึงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับงบประมาณปี 2561 และตลอดระยะเวลา 5 ปี ดำเนินกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 34 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งเป็นกิจกรรมหลัก และได้รับจัดสรรงบประมาณสูงที่สุด กิจกรรมประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ทั้งผ่านสื่อกระแสหลัก และสื่อดิจิทัลหรือออนไลน์ และการพัฒนาศักยภาพ ผลการประเมิน พบว่า ระยะเตรียมการนี้ มุ่งสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภค และพยายามให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประโยชน์จากการดำเนินงานต่อผู้ผลิตที่เข้าร่วมการประเมิน คือ การได้รับสัญลักษณ์ “G” ซึ่งทำให้สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ และได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคมากขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณลดน้อยลงมาก และไม่สามารถดำเนินการด้านการตลาดด้วยการส่งเสริมการขายเช่นที่เคยดำเนินการ เช่น การจัดงาน Green OTOP ทำให้ต้องดำเนินการด้านการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ แต่พบว่า ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สรุปผลการประเมินตามวัตถุประสงค์การประเมิน ได้ดังนี้

ประเด็นสำคัญที่ 1 การส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

งบประมาณรวมระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 130,244.9 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรวม 34 กิจกรรม

ความสำเร็จตามค่าเป้าหมาย

ค่าเป้าหมาย (1) “จำนวนสินค้า และบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1,390 แห่ง”

ผลสำเร็จ (1) สินค้าและบริการทั้ง 6 ประเภท ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ รวมทั้งสิ้น 2,433 แห่ง แสดงให้เห็นว่าสามารถดำเนินการได้สูงกว่าค่าเป้าหมายมากถึงจำนวน 1,043 แห่ง หรือ สูงกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้เกือบ 1 เท่า

ค่าเป้าหมาย (2) “จำนวนประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 270,533 คน”

ผลสำเร็จ (2) จำนวนประชาชนที่เลือกซื้อเลือกใช้นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากการออกร้านในงานแสดงสินค้า OTOP ประจำปีของกลุ่ม “ผู้ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2565 รวมทั้งสิ้น 263,312 คน ใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายที่กำหนด กล่าวคือ จำนวนประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 97 ของค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้ไม่สามารถจัดงานจำหน่ายสินค้าได้ตามแผนที่กำหนด

กลยุทธ์

- ส่งเสริมการผลิต การบริการ เพื่อรองรับมาตรฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (9 กิจกรรม) (เป็นกลยุทธ์หลักที่มุ่งพัฒนาระดับการผลิต และการบริการให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์และการบริการระดับสากล และกิจกรรมที่ใช้กลยุทธ์นี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุดในแต่ละปีงบประมาณ)
- ส่งเสริมวิถีการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (34 กิจกรรม)
- สร้างสังคมผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (33 กิจกรรม)
- สื่อสารด้านการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (31 กิจกรรม)

เป้าหมาย

- สร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภค จำนวนมากที่สุด (28 กิจกรรม)
- ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างกว้างขวาง (26 กิจกรรม)
- ข้อมูลพื้นฐานของประเภทสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (13 กิจกรรม)
- เว็บไซต์รวบรวม แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความรู้ ข่าวสารฯ (11 กิจกรรม)

กลไก

- “การศึกษาแก่สาธารณะ (Public Education)” มากที่สุด จำนวน 24 กิจกรรม
- เครือข่ายธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 23 กิจกรรม
- บัญชีรายการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (G-Catalogue) (12 กิจกรรม)

ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน กำหนดเป้าหมายตลอดระยะเวลาของแผน 20 ปี คือ “ประเทศไทยเป็นสังคมปลอดขยะ Zero Waste Society” ประเด็นนี้ดำเนินงานภายใต้ “โครงการสร้างวินัย และการมีส่วนร่วมของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการขยะ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน” ระยะเตรียมการ ระหว่างปีงบประมาณ 2561 - 2565 ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น ประมาณ 232 ล้านบาท แต่ถูกปรับลดงบประมาณทำให้ในปี 2565 ได้รับจัดสรรเพียง 29,398.9 ล้านบาท โดยถูกปรับลดงบประมาณร้อยละ 50 เทียบกับงบประมาณปี 2561 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับจัดสรรมากที่สุด จำนวน 60,161.5 ล้านบาท กิจกรรมตลอดระยะเตรียมการรวมทั้งสิ้น 43 กิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมมุ่งเน้นการสร้างความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระตุ้นให้ประชาชนร่วมมือกันคัดแยกขยะจากต้นทาง การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และการรีไซเคิลด้วยวิธีการทั้งการลงมือปฏิบัติ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การรณรงค์ ตลอดจนถึงการพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ สรุปผลการประเมินตามวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้

ประเด็นสำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน

งบประมาณรวมระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 232.4882 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรวม 43 กิจกรรม

ความสำเร็จตามค่าเป้าหมาย

ค่าเป้าหมาย (1) ค่าเป้าหมาย “ประชาชน (กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ) มีการลด คัดแยกขยะที่ต้นทางตามหลักการ 3Rs ร้อยละ 70”

ผลสำเร็จ (1) การดำเนินงานในปีงบประมาณ 2562 ถึง 2564 (ปีงบประมาณ 2561 ไม่ปรากฏข้อมูลและปี 2565 อยู่ระหว่างดำเนินการ) ปรากฏว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดขยะที่ต้นทางตามหลัก 3Rs ได้สูงสุดถึงร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด

ค่าเป้าหมาย (2) “ขยะมูลฝอย (ที่เกิดขึ้นในพื้นที่โครงการ) มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หรือเพิ่มมูลค่าไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50”

ผลสำเร็จ (2) ปี 2564 และ ปี 2565 ขยะในพื้นที่โครงการที่นำมาใช้ประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 76.50 สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ 50

กลยุทธ์

- ผลักดันนโยบายระดับประเทศ (2 กิจกรรม)
 - ส่งเสริมค่านิยมลด และคัดแยกขยะที่ต้นทาง (จัดการขยะตามหลัก 3Rs) (40 กิจกรรม)
 - ส่งเสริมสังคมปลอดขยะ (39 กิจกรรม)
 - สร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (26 กิจกรรม)
- นอกจากนี้ ยังจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวม 10 ฉบับ

เป้าหมาย

- กระแสสังคม ปรับเปลี่ยนแนวคิด ขยะ คือ ทรัพยากร (39 กิจกรรม)
- มีหุ้นส่วนความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ (39 กิจกรรม)
- ธุรกิจต้นแบบ (Business Model) (10 กิจกรรม)

กลไก

- จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายให้เกิดความร่วมมือระหว่างกระทรวง (3 กิจกรรม)
- ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง (40 กิจกรรม)
- สร้างค่านิยมรับผิดชอบต่อสังคม (38 กิจกรรม)
- มาตรฐาน และแนวทางการจัดการขยะ (31 กิจกรรม)

ประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป้าหมายตลอดระยะเวลาของแผน 20 ปี คือ “เมืองมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับประเทศ และระดับอาเซียน ควบคู่ไปกับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” และเป้าหมายระยะเตรียมการ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2565 คือ “เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนจำนวน 618 เมือง” โดยในระยะเตรียมการ ดำเนินงานภายใต้โครงการหลัก “โครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” ซึ่งได้รับจัดสรรงบประมาณมากที่สุด และโครงการอื่น ๆ ได้แก่ โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง และชุมชน โครงการส่งเสริมเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสู่เมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน โครงการ Green Youth ศาสนสถาน และ อีโคสตูด พบว่า ประเด็นนี้ได้รับจัดสรรงบประมาณระหว่าง พ.ศ. 2561 - 2565 รวมทั้งสิ้นประมาณ 214 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2563 ได้รับงบประมาณสูงสุด 51.13 ล้านบาท และถูกปรับลดลงเหลือ 29.97 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2565 หรือลดลงประมาณร้อยละ 40 เทียบกับงบประมาณปี 2563 โดยงบประมาณที่ได้รับตลอดระยะเตรียมการสามารถดำเนินกิจกรรมรวมจำนวน 50 กิจกรรม กลุ่มเป้าหมายหลักประกอบด้วย เมือง (เทศบาล และ อบต.) โรงเรียน เยาวชน ศาสนสถาน (วัด และ มัสยิด) รูปแบบการดำเนินงาน ได้แก่ การประเมินเมืองตามเกณฑ์ที่กำหนด การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ ฐานข้อมูลสารสนเทศ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เป็นต้น สรุปผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

<p>ประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน</p> <p>งบประมาณรวมระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 214.2642 ล้านบาท</p> <p>ดำเนินกิจกรรมรวม 50 กิจกรรม</p>
<p>ความสำเร็จตามค่าเป้าหมาย</p> <p>ค่าเป้าหมาย “เมืองที่ผ่านเกณฑ์เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 618 เมือง ภายในสิ้นปี 2565”</p> <p>ผลสำเร็จ “รายงานข้อมูลผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการในปีงบประมาณ 2547 ถึงปี 2565 พบว่า มีจำนวนเมืองที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 3 ประเภท คือ เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เมืองสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอาเซียนรวมทั้งสิ้น 634 เมือง บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนคือ 618 เมือง คิดเป็นจำนวนเมืองที่สูงกว่าค่าเป้าหมาย 16 เมือง”</p>
<p>กลยุทธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> • บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย และการทำงานเชิงพื้นที่ โดยคำนึงถึงภูมินิเวศ และภูมิวัฒนธรรม (35 กิจกรรม) • เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสื่อสารสู่สาธารณะ (27 กิจกรรม) • พัฒนา และปรับปรุงเครื่องมือ และเกณฑ์ชี้วัดเมืองน่าอยู่ครอบคลุมในทุกมิติสู่มาตรฐานในระดับสากล (23 กิจกรรม) • พัฒนากลไกการพัฒนาเมืองสู่ความน่าอยู่ และเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของภาคี และเครือข่ายทุกภาคส่วน (22 กิจกรรม)

เป้าหมาย

“รูปแบบแนวทางการประเมินที่ได้บูรณาการร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และเสนอให้เป็นมติคณะรัฐมนตรีในการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

ผลสำเร็จ “มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 (ปีงบประมาณ 2561) เห็นชอบ หลักการแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น”

ผลสำเร็จระดับปฏิบัติ “สืบเนื่องจากมติ ครม. ปี 2565 ส่งผลให้การทำงานประสานกันระหว่างกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น บรรลุความสำเร็จโดยทั้งสองฝ่าย เห็นชอบเกณฑ์ตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนในปี 2565 จำนวน 8 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 34 ตัวชี้วัด”

กลไก

- บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย และการทำงานเชิงพื้นที่ (40 กิจกรรม)
- ใช้เครือข่ายในพื้นที่ สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง (31 กิจกรรม)
- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสื่อสารสู่สาธารณะ (27 กิจกรรม)
- พัฒนาเกณฑ์การประเมิน ผู้ตรวจประเมิน และระบบประเมิน (24 กิจกรรม)
- เมืองมีการนำมติคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติ (6 กิจกรรม)

ประเด็นสำคัญที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
กำหนดเป้าหมายตลอดระยะเวลาของแผน 20 ปี คือ “ประเทศไทยเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ประชาชนมีความพร้อมในการตั้งรับ และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” และเป้าหมายระยะเตรียมการ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2565 คือ “ยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานหลักระดับประเทศ (National Focal Point) ด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การดำเนินงานประเด็นสำคัญที่ 4 นี้ ดำเนินงานภายใต้ “โครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” และ “โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเผาในที่โล่ง ไฟป่า และลดหมอกควัน” รวมกิจกรรมทั้งสิ้นจำนวน 43 กิจกรรม พบว่า ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 ได้รับความจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 146.9 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2562 ได้รับความจัดสรรมากที่สุดจำนวน 42.2621 ล้านบาท รองลงมาปี 2561 จำนวน 40.8870 ล้านบาท และปี 2563 จำนวน 32.1621 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายจัดนิทรรศการในต่างประเทศด้วย จากนั้น ในปี 2564 และ 2565 ได้รับความจัดสรรงบประมาณลดลงเหลือเพียง 15.59 ล้านบาท ในปี 2564 และ 15.99 ล้านบาทในปี 2565 โดยลดลงประมาณร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับปี 2562 ที่ได้รับงบประมาณสูงสุด รูปแบบกิจกรรมส่วนใหญ่ เช่น การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การเสริมสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างความตระหนัก สรุปผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ประเด็นสำคัญที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
งบประมาณรวมระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 จำนวน 146.9010 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรวม 43 กิจกรรม

ความสำเร็จตามคำเป้าหมาย

คำเป้าหมาย (1) “องค์กรที่มีการดำเนินงานตามแผน ACE เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5”

ผลสำเร็จ (1) ได้จัดทำแผน ACE (Action for Climate Empowerment) ระดับประเทศเสร็จสิ้นแล้ว และอยู่ระหว่างนำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ข้อมูล ณ สิงหาคม 2565)

คำเป้าหมาย (2) “จำนวนองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 2 องค์กร”

ผลสำเร็จ (2) อยู่ระหว่างดำเนินการ (ณ เดือนสิงหาคม 2565)

กลยุทธ์

- สื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (32 กิจกรรม)
- สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุน (Enabling Environment) การดำเนินงานเสริมพลังรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (27 กิจกรรม)
- เสริมสร้างศักยภาพ และขีดความสามารถฯ ของหน่วยประสานงานกลาง ระดับประเทศ องค์กรและเครือข่ายที่ทำงานเกี่ยวข้อง ทั้งระดับบุคคล องค์กร และสังคม (23 กิจกรรม)

เป้าหมาย “ยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

1) โครงการหลักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของประชาชน เพื่อยกระดับความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระหว่างปี 2561 - 2564 ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 1,416,661 คน จากทั่วประเทศ
- ปี 2564 พบว่าเกือบร้อยละ 60 สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และในการปรับพฤติกรรม ซึ่งแสดงถึงการยกระดับความรู้ไปสู่การปรับใช้

(2) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดผลกระทบจากไฟป่า และลดหมอกควัน

- ระหว่างปี 2561 - 2564 ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติเพื่อจัดการปัญหาในท้องถิ่นของตนเอง ด้วยการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวังจนถึงปี 2564 มีจำนวนมากถึง 753 หมู่บ้าน
- ระหว่างปี 2562 - 2564 ประชาชนจำนวนเกือบ 1.3 ล้านคน รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและลดปัญหาหมอกควัน

สรุปผล ระยะเตรียมการสอดคล้องกับเป้าหมาย “ยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ระดับหนึ่ง

กลไก

- สื่อให้ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับประชาชน / ศูนย์เรียนรู้ลดโลกร้อน (37 กิจกรรม)
- สร้างกระแสสังคมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (23 กิจกรรม)
- องค์กรความรู้ และ Best Practice (ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) (10 กิจกรรม)
- รายงาน ACE/รายงาน BTR ในส่วน ACE (1 กิจกรรม)

สรุปภาพรวมทั้ง 5 ประเด็นสำคัญ ของการดำเนินงานในระยะเตรียมการ 5 ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2565 ซึ่งงบประมาณรวมทั้งสิ้น 739 ล้านบาท หรือ ประมาณ 1 ใน 3 ของงบประมาณที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้รับทั้งหมด (ไม่รวมงบบุคลากร) จากการประเมิน พบว่า การดำเนินงานสามารถบรรลุค่าเป้าหมายระยะเตรียมการที่ตั้งไว้ทุกประเด็นสำคัญ ยกเว้นประเด็นสำคัญที่ 4 ค่าเป้าหมาย “จำนวนองค์กรที่มีการดำเนินการด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 2 องค์กร” ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 โดยกลยุทธ์ ที่ทุกประเด็นใช้ คือ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างความตระหนัก การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ระบบสารสนเทศ การประเมินตามเกณฑ์ และการลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้ **ทุกประเด็นสำคัญสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด และกลไกที่ทุกประเด็นสำคัญใช้ดำเนินงาน** เช่น การสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ การสื่อสารสาธารณะ การใช้ระบบดิจิทัล และที่สำคัญ คือ **ความสำเร็จระดับนโยบาย** โดยคณะรัฐมนตรี มีมติวันที่ 10 ตุลาคม 2560 เห็นชอบ หลักการแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานประเด็นสำคัญที่ 2 และ 3 ซึ่งในปี 2565 สามารถบรรลุผลข้อตกลงการนำเกณฑ์ชีวิตเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน 8 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบ 34 ตัวชี้วัด สำหรับเป็นเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment-LPA) ในทุกระดับ สำหรับประเด็นสำคัญที่ 5 การบริหารจัดการองค์กร สามารถพัฒนาระบบดิจิทัล จำนวน 15 ระบบ และได้รับการจัดสรรกรอบอัตราข้าราชการเพิ่ม จำนวน 3 อัตรา

ปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงาน ประเด็นสำคัญทั้ง 5 ประเด็น ระยะเตรียมการ 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565)

ปัญหาอุปสรรคเนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19

1. งบประมาณ

เนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 งบประมาณกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมถูกปรับลดลง เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ๆ (ยกเว้นงบประมาณบุคลากรมิได้ปรับลด) ทำให้งบประมาณดำเนินงานของทุกประเด็น ระหว่างปีงบประมาณตั้งแต่ปี 2562 หรือ 2563 ถูกปรับลดลง ซึ่งจำเป็นต้องปรับลดเป้าหมาย ผลผลิตลงด้วย อย่างไรก็ตาม การปรับตัวเพื่อรองรับงบประมาณที่ลดลง พบว่า หน่วยงานใช้วิธีปรับลด งบประมาณสำหรับ โครงการ/กิจกรรมลง แทนการยกเลิกกิจกรรม หรือโครงการ ทำให้พบว่า งบประมาณ บางประเด็นในปี 2565 ซึ่งได้รับงบประมาณน้อยที่สุด กลับมีจำนวนกิจกรรมย่อยเพิ่มขึ้น เช่น ประเด็นสำคัญที่ 3 การส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (จำนวน 15 กิจกรรมย่อย เพิ่มขึ้น 5 กิจกรรมย่อย จากปี 2564) ประเด็น สำคัญที่ 2 การจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน (มีจำนวนกิจกรรมย่อย 10 กิจกรรมย่อย เพิ่มขึ้นจำนวน 2 กิจกรรมย่อย เทียบกับปี 2563 และ 2564) เป็นต้น โดยผู้รับผิดชอบใช้วิธีการเกลี้ยงบประมาณ แทนการงดดำเนินโครงการใดโครงการหนึ่ง ซึ่งอาจเนื่องจากความจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้น เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบบางคนได้แสดงความคิดเห็น ว่า หน่วยงานควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อปรับลดงบประมาณ

2. การออนไลน์

ด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามประกาศรัฐบาล เพื่อจัดการสถานการณ์ COVID-19 ทำให้ส่วน ราชการทั้งระบบต้องปรับตัวอย่างมากเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ทั้งการทำงานจากบ้าน (Work From Home) การห้ามการรวมกลุ่ม การงดเดินทางข้ามพื้นที่ทั้งระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ซึ่งมาตรการต่าง ๆ ผันแปรมากน้อยตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ทำให้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ประเด็นสำคัญที่ 1 - 4 ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นที่โครงการนอกเขตกรุงเทพมหานคร และมี กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กัน ทั้งกลุ่มเป้าหมายในเมือง สถาบันต่าง ๆ และพื้นที่ชนบท ต่างได้รับผลกระทบ มากน้อยแตกต่างกัน แม้ว่าหน่วยงานได้พยายามพัฒนาระบบไอทีเพื่อรองรับ ทำให้หลายกิจกรรม เช่น การฝึกอบรม การประชุม การประสานงาน ต้องใช้การออนไลน์ (ผ่านระบบZoom) ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องการให้ใช้วิธีเดิม นอกจากความคุ้นชินแล้ว ที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธ์กันเชิงมนุษย์สัมพันธ์ต่อกัน และจากประสบการณ์ การทำงานของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ พบว่า บางครั้งกลุ่มเป้าหมายมีสมาธิ หรือให้ความ สนใจกับสื่อสารผ่านทางออนไลน์น้อยกว่าการจัดแบบเดิม บางคนมีภาระในหน่วยงานมากต้องทำงาน ในสำนักงานพร้อม ๆ กับการออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ การฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติได้รับผลกระทบ อย่างมากต้องงด หรือปรับเปลี่ยนหลักสูตร กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ดำเนินงานในโรงเรียนต้องงดเป็นเวลา ประมาณ 1 ปี เนื่องจากโรงเรียน จำเป็นต้องปรับใช้การสอนออนไลน์ ตรงข้ามกับการจัดทำสื่อ เช่น สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ที่ได้รับผลกระทบน้อยหรือไม่ได้รับผลกระทบเลย

อย่างไรก็ตาม มาตรการเหล่านี้ ยังพบผลในทางบวก เช่น การประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการประชุม การฝึกอบรม ผ่านระบบออนไลน์ ทำให้สามารถรองรับผู้เข้าร่วมได้มากขึ้น เช่น ระบบชมรมรองรับได้ 100 - 500 คน ดังนั้น ผู้สนใจที่อาจไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ก็สามารถเข้าร่วมได้ หรือบางกรณีที่กลุ่มเป้าหมายมีภารกิจในหน่วยงานถ้าเป็นการดำเนินกิจกรรมแบบเดิม อาจไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วม แต่กรณีออนไลน์ก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เป็นต้น

ข้อดีจากการที่หน่วยงานต้องเร่งรัดพัฒนาระบบไอทีให้สามารถรองรับความจำเป็นของหน่วยงาน คือ ทำให้หน่วยงานสามารถพัฒนาระบบเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่มุ่งให้ส่วนราชการพัฒนาดิจิทัล ได้รวดเร็วกว่ากำหนด และเจ้าหน้าที่บางคนที่ยังไม่คุ้นเคย หรือถนัดกับระบบมากนัก ก็จำเป็นต้องเร่งพัฒนาตัวเอง ซึ่งกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้จัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ

ผลกระทบในทางบวกที่สำคัญ ที่เจ้าหน้าที่สะท้อนจากประสบการณ์ ก็คือ ส่งผลให้มีการประสานงาน และปรึกษาหารือกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่จากสำนัก/ศูนย์/กองมากขึ้นกว่าก่อนเกิดสถานการณ์ COVID-19 โดยต่างมีเป้าหมายร่วมกันที่ต้องการให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการบูรณาการการทำงาน ระหว่างกองมากขึ้น เช่น ระบบไอที (ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม) ร่วมกับ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือศูนย์วิจัยและฝึกอบรม ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อหารือการทำงานที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น การพัฒนาระบบรองรับกิจกรรมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวิจัยเกี่ยวกับน้ำเสียในโครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานระยะต่อไป

1. ด้านนโยบาย และการบริหารจัดการ

1.1 การทบทวนแผน และการจัดทำแผนระดับปฏิบัติการ

นายเฉลิมชัย ปาปะทา อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สัมภาษณ์วันที่ 8 มิถุนายน 2565) ให้ข้อคิดเห็นว่า กรมฯ ควรทบทวนเป้าหมาย ระยะ 20 ปี ที่กำหนดในแผนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนราชการขนาดเล็ก และการดำเนินงานระยะต่อไปของแผนซึ่งเป็นระยะปฏิบัติการ (10 ปี) ระหว่างปี 2566 - 2575 ควรมีแผนระดับปฏิบัติการรองรับ เช่น แผนปฏิบัติระยะ 3 ปี หรือ 5 ปี และปรับให้มีจุดเน้นที่ชัดเจนมากขึ้น

ดังนั้น การดำเนินงานตามแผนกรมฯ ระยะต่อไปซึ่งมีกรอบระยะเวลา 10 ปี ดังนั้นควรจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับ ซึ่งอาจมีกรอบระยะเวลา 3 ปี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลกและของประเทศ รวมทั้งต้องกำหนดเป้าหมาย กลไก ที่ชัดเจน นอกจากนี้ ควรพิจารณาปรับปรุง กลยุทธ์ และกลไกต่าง ๆ ให้มีกรอบและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะจากผลการประเมิน พบว่า บางกลยุทธ์ และกลไกมีกรอบกว้าง มากเกินไปจนกระทั่งสามารถครอบคลุมได้ทุกกิจกรรม รวมทั้ง ต้องมีการติดตาม และประเมินผลลัพธ์ของแผนฯ ตามกรอบระยะเวลา เพื่อพิจารณาทบทวน และปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.2 เครื่องมือ และกลไกการขับเคลื่อนแผนระดับปฏิบัติ

ปัจจุบัน กลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนแผนระดับปฏิบัติ คือ “คณะทำงาน” ที่ทำหน้าที่ในแต่ละประเด็น ซึ่งกรมฯ แต่งตั้งขึ้น แต่ที่ผ่านมา พบว่า เป็นการทำงานแบบลักษณะงานประจำ เน้นการจัดทำคำของบประมาณ ติดตามผลผลิต ดังนั้น ระยะต่อไปจึงมีโจทย์สำคัญที่ควรพิจารณาคือ *ทำอย่างไรให้กลไกนี้ทำงานเชิงรุกมากขึ้น* เช่น การจัดทำแผนระยะสั้น (2 - 3 ปี) การร่วมกันติดตาม และร่วมกันพัฒนางาน เป็นต้น

1.3 การปรับปรุงโครงสร้างภายในองค์กร

เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนองค์กรระยะต่อไปของแผน ควรพิจารณาปรับปรุง โครงสร้างภายในให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานที่ปรับปรุงตาม *ประกาศกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565* และการปรับเปลี่ยนภารกิจให้รองรับเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2566 นอกจากนี้ ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในองค์กรเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ระยะ 3 หรือ 5 ปี อีกทั้ง อาจใช้วิธีการจัดตั้งเป็นการทำงานรูปแบบอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น รูปแบบโครงการ

ผลจากการประเมิน “การจัดการบริหารองค์กร” ครั้งนี้ พบว่า จากประกาศกฎกระทรวงฉบับ พ.ศ. 2565 นี้ กรมฯ จำเป็นต้องปรับหน่วยงานภายในให้รองรับ ประเด็น “การจัดการเมือง” ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจนมากขึ้น รวมทั้ง ภารกิจ “พัฒนากลไกการจัดการกรณีพิพาทด้านสิ่งแวดล้อม” อาจพิจารณาในกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม มอบหมายให้มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน พร้อมทั้งพิจารณาการพัฒนาความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องให้กับบุคลากร

1.4 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

ควรสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มข้าราชการพัฒนาตัวเอง และควรเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มพนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงาน และมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนบุคลากรทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องเป็นโครงการพัฒนาศักยภาพฯ ที่จัดโดยหน่วยงาน อาจใช้วิธีการศึกษา พัฒนาด้วยตนเองให้สอดคล้องตามลักษณะงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบจากเครื่องมือหรือหลักสูตรออนไลน์ต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานอื่น ๆ พัฒนาขึ้นอย่างมากมาย

1.5 การจ้างงาน

นางภาวินี ณ สายบุรี รองอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สัมภาษณ์วันที่ 8 มิถุนายน 2565) ให้มุมมอง ว่าการดำเนินงานของกรมฯ ระยะหลังส่วนใหญ่ใช้วิธีการจ้าง (เอกชน สถาบันการศึกษา รูปแบบจ้างพัสดุ จ้างที่ปรึกษา) มากเกินไป ควรต้องทบทวนให้รอบคอบมากยิ่งขึ้น เพราะการจ้างบางครั้งทำให้มีข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะการทำงานที่จำเป็นของเจ้าหน้าที่ การจ้างงานทำให้เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ตรวจงานจ้าง หรือผู้ประสานงานในระดับปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มอบหมายงานให้เป็นที่หน้าของผู้รับจ้าง ทำให้ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ไม่ตระหนักถึงบทบาท

ของกรมฯ (มองว่าเป็นงานของผู้รับจ้าง ไม่ใช่งานกรมฯ) แม้ว่าที่ผ่านมาผู้บริหารได้เน้นให้เจ้าหน้าที่กรมฯ พยายามเรียนรู้การทำงานให้มากขึ้น ดังนั้น ควรช่วยกันพิจารณาและปรับวิธีทำงาน (ข้อกำหนดการจ้างงาน) เพื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้นทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่งานเกือบทั้งหมดเป็นงานระดับปฏิบัติการในพื้นที่ต่างจังหวัด มีกิจกรรมจำนวนมากเพื่อตอบสนองกับภารกิจหน่วยงานที่มีกรอบครอบคลุมกว้าง ประกอบกับความเร่งด่วนในบางครั้งเพื่อตอบสนองระดับนโยบาย ขณะที่หน่วยงานมีบุคลากรประมาณ 500 คน และด้วยงบประมาณจำกัดเพียง 400 - 600 ล้านบาท (รวมงบประมาณ บุคลากร) การจ้างหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกคงไม่สามารถเลี้ยงได้

ดังนั้น ผู้รับผิดชอบทุกระดับควรร่วมกันทบทวนอย่างจริงจังว่า “*ทำอย่างไรให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะพร้อม ๆ กันไปด้วย ได้แก่ การพัฒนาควรพัฒนาเชิงแนวคิดทางวิชาการ และทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร และการปฏิบัติงานภาคสนาม เป็นต้น*” และกรณีที่มีกิจกรรมในพื้นที่โครงการบุคลากรของกรมฯ ควรแสดงบทบาทของผู้นำให้มากกว่าผู้รับจ้างหรือที่ปรึกษา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้ว่าเป็นงานในความรับผิดชอบของกรมฯ

1.6 การปรับเปลี่ยนบทบาทการดำเนินงาน

ผลการประเมิน พบว่า การดำเนินงานที่ผ่านมา กรมฯ มุ่งเน้นการดำเนินงานในระดับปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ กระจายทุกภาคทั่วประเทศ และส่วนมากเป็นเรื่องหรือประเด็นที่มีหน่วยงานรัฐรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งที่ผ่านมาได้พยายามผลักดันระดับนโยบายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น มติ ครม. ในประเด็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน รวมถึงการจัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกับหน่วยงานรัฐและเอกชน เป็นต้น เพื่อผลักดันและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ด้วยข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร และงบประมาณ กรมฯ จึงควรทบทวนบทบาท โดยลดงานระดับปฏิบัติการลง และพัฒนาหรือยกระดับบทบาทให้เป็นหน่วยที่ปรึกษา หรือหน่วยงานทางวิชาการ (Advisory Unit) พร้อมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องทำหน้าที่ระดับปฏิบัติการ เช่น ประเด็นขยะ ประเด็นการส่งเสริมผู้ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายจากระดับกรมที่ชัดเจน และควรมีแผนระดับปฏิบัติ หรือ Road Map สำหรับเป็นแนวทาง

งานระดับปฏิบัติการ ควรพิจารณาดำเนินงานในพื้นที่ หรือประเด็นที่มีเหตุผลเชิงนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ หรือสถานการณ์สิ่งแวดล้อม เช่น

- ประเด็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน คัดเลือกดำเนินงานในพื้นที่เมืองที่เปราะบาง และควรพิจารณาปรับพื้นที่ดำเนินงานจากระดับเทศบาล ให้เป็นพื้นที่เมืองขนาดใหญ่มากขึ้น เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด พร้อมทั้งการพัฒนาวิธีการให้เหมาะสม เป็นต้น
- ประเด็นขยะ ควรพิจารณาให้ความสำคัญ หรือมุ่งเน้น “ขยะอาหาร” ให้มากขึ้น
- ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจากผลการประเมินยังจัดอยู่ในขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ดังนั้น ขั้นตอนต่อไปควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแผน นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการติดตามคาร์บอนจากการดำเนินกิจกรรมของกรมฯ

1.7 การจัดการข้อมูล

นางภาวีนี ณ สายบุรี (สัมภาษณ์วันที่ 8 มิถุนายน 2565) แสดงความเห็นว่าคุณภาพการดำเนินงานของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีเป็นจำนวนมาก จัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการทำงานของกรมฯ การทำงานของกรมฯ ควรจัดการข้อมูลให้เป็นระบบ พร้อมต่อการนำไปใช้อ้างอิง และประชาสัมพันธ์ และทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย ประกอบกับจากประสบการณ์การประเมินครั้งนี้ของคณะผู้วิจัย พบว่า กรมฯ ยังมีข้อจำกัดในด้านการจัดการข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ จากประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยยังพบว่า ระบบการเก็บข้อมูลการดำเนินงานของแต่ละโครงการ หรือประเด็นสำคัญ จำเป็นต้องปรับปรุงให้เป็นระบบ สะดวกต่อการใช้งานเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เนื่องจากพบว่า ข้อมูลในรูปแบบจำนวนตัวเลขที่คณะผู้วิจัยได้รับเพื่อการวิเคราะห์ต้องปรับเปลี่ยนหลายครั้งเพราะข้อมูลเดิมไม่ถูกต้อง และบางกรณี พบว่า ข้อมูลที่รวบรวมรายปีในระดับกรมไม่สามารถอ้างอิงถึงที่มาของแหล่งข้อมูลได้ เนื่องจากเวลาผ่านมานาน ผู้รับผิดชอบไม่สามารถสืบหาแหล่งอ้างอิงได้ เป็นต้น

ดังนั้น จึงควรพิจารณาระบบการจัดการข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผู้รับผิดชอบระดับปฏิบัติการต้องให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลระดับ Primary Data เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ การจัดการข้อมูลควรจัดการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลเหล่านั้นด้วย เช่น ข้อมูลสำหรับอ้างอิงภายในหน่วยงาน ข้อมูลสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลสำหรับบริหารงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรมีระบบการเก็บที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งเจ้าหน้าที่ภายใน และหน่วยงานภายนอก รวมถึงสาธารณชน

การจัดการข้อมูล นอกจากต้องจัดการข้อมูลตามปีงบประมาณแล้ว กรมฯ ควรจัดการข้อมูลตามปีปฏิทินตามหลักสากลด้วย (มกราคมถึง ธันวาคม) ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการ และการเปรียบเทียบข้อมูลกับแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

1.8 การสนับสนุนระดับนโยบาย

ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรจำเป็นต้องสนับสนุนระดับนโยบายอย่างชัดเจน และจริงจัง เพื่อการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากรูปแบบเดิม ๆ

2. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

2.1 การวิจัย

ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม ควรปรับบทบาทสนับสนุนงานวิจัยให้กับประเด็นต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรพัฒนางานด้านวิจัยทางสังคมศาสตร์ หรืองานวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้จริง ขณะเดียวกันผู้รับผิดชอบงานแต่ละประเด็นควรจัดทำ “คำถามการวิจัย” ภายใต้กรอบงานที่รับผิดชอบ และร่วมกับนักวิจัยเพื่อพัฒนารอบงานวิจัยที่ตอบสนองงานของกรมฯ

ขณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจไม่จำเป็นบุคลากรสังกัดศูนย์วิจัยฯ (เนื่องจากข้าราชการในสังกัดกองอื่นที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท/เอก มีอยู่ไม่น้อย) และหากการปรับภารกิจกรมฯ เน้นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านนี้ ก็ยิ่งจำเป็นมากขึ้น

2.2 ประเด็นสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุที่สถานการณ์สิ่งแวดล้อมทั้งระดับประเทศ และระดับโลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีประเด็นสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เกิดขึ้น และควรให้ความสำคัญ เช่น ประเด็นขยะ ควรพิจารณาเรื่องขยะอาหาร พลาสติก และผลกระทบ ประเด็นเมือง ควรพิจารณาเมืองที่เปราะบางอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

2.3 การติดตามประเมินผลระดับโครงการ

ระดับปฏิบัติการ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้รับผิดชอบควรจัดการประเมินผลในระดับโครงการ (การประเมินผลที่ปรากฏในเอกสารนี้เป็น การประเมินระดับ โปรแกรม) เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการประเมินผล ผู้รับผิดชอบควรมี “คำถาม” และกรอบแนวคิด “การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์” ที่ชัดเจน ทั้งนี้ การประเมินผลสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ทั้งดำเนินการ โดยผู้รับผิดชอบ หรือการว่าจ้างที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

